

PARANDUSED

Addendum

(2016/C 127/09)

Komisjoni teatis komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute vahel tehtava koostöö kohta EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel tuleb lugeda osaks *Euroopa Liidu Teataja* eestikeelsest eriväljaandest, ptk 8, kd 3.

Komisjoni teatis komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute vahel tehtava koostöö kohta EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel

(2004/C 101/04)

(EMPs kohaldatav tekst)

I. TEATISE KOHALDAMISALA

1. Käesolev teatis käsitleb komisjoni ja ELi liikmesriikide kohtute vahelist koostööd asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel. Käesoleva teatise tähenduses on ELi liikmesriikide kohtud (edaspidi „liikmesriikide kohtud”) need ELi liikmesriigis asuvad kohtud, kellel on õigus kohaldada Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 81 ja 82 ja kellel on õigus vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 234 esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus ⁽¹⁾.
2. Liikmesriigi kohtult võidakse taotleda asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamist eraõiguslike isikute vahelistes kohtuvaidlustes, näiteks seoses lepingute või kahju hüvitamise nõuetega. Nad võivad tegutseda ka täitevasutuse või apellatsioonikohtuna. Liikmesriigi kohtu võib isegi määrata liikmesriigi konkurentsiasutuseks (edaspidi „liikmesriigi konkurentsiasutus”) vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 (edaspidi „määrus”) ⁽²⁾ artikli 35 lõikele 1. Sellisel juhul hõlmab komisjoni ja liikmesriikide kohtute vahelist koostööd lisaks käesolevale teatisele ka teatis koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus ⁽³⁾.

II. EUROOPA ÜHENDUSE KONKURENTSIEESKIRJADE KOHALDAMINE LIIKMESRIIKIDE KOHTUTE POOLT

A. LIIKMESRIIKIDE KOHTUTE PÄDEVUS EUROOPA ÜHENDUSE KONKURENTSIEESKIRJADE KOHALDAMISEL

3. Liikmesriikide kohtutel on õigus kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82 ⁽⁴⁾ samas ulatuses, kui neil on pädevus menetleda kohtuasju ⁽⁵⁾. Lisaks sellele tuleb meeles pidada, et EÜ asutamislepingu artiklid 81 ja 82 on seotud avaliku huviga ja need on hädavajalikud ühendusele usaldatud ülesannete täitmiseks ja eriti siseturu toimimiseks ⁽⁶⁾. Euroopa Kohus on leidnud, et kui liikmesriigi kohtul on siseriiklike õigusnormide kohaselt kohustus tõstatada siseriikliku siduva õigusakti alusel õigusküsimus, mida pooled ei ole esitanud, on tal selline kohustus ka siduvate ühenduse eeskirjade, näiteks EÜ konkurentsieeskirjade alusel. Sama kehtib olukorras, kus siseriiklikud õigusaktid annavad liikmesriigi kohtule kaalutlusõiguse kohaldada omal algatusel siduvaid õigusakte: liikmesriikide kohtutel tuleb kohaldada Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirju, seda isegi juhul, kui kõnealuste sätete kohaldamisest huvitatud pool ei ole nendele tuginenud, aga siseriiklike õigusaktide kohaselt on selline kohaldamine liikmesriigi kohtus lubatud. Vaatamata sellele ei nõua ühenduse õigus liikmesriikide kohtutelt, et nad tõstataksid omal algatusel küsimusi, mis käsitlevad ühenduse õiguse sätete rikkumist juhul, kui kõnealuse küsimuse uurimine kohustaks neid loobuma neile määratud passiivsest rollist ja minema kaugemale poolte kindlaks määratud vaidlusasja ulatusest ning toetuma muudele asjaoludele ja olukordadele, kui kõnealuste sätete kohaldamisest huvitatud pool on oma nõude aluseks valinud ⁽⁷⁾.
4. Olenevalt siseriikliku õigusega neile omistatud ülesannetest võidakse liikmesriikide kohtutel paluda kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82 haldus-, tsiviil- või kriminaalasjas ⁽⁸⁾. Kui füüsiline või juriidiline isik taotleb kohtult oma isikuõiguste kaitset, on kohtul asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel oluline roll. See erineb komisjoni või liikmesriikide konkurentsiasutuste rollist kohaldada kõnealuseid artikleid avalikkuse huvides ⁽⁹⁾. Liikmesriikide kohtud saavad tõesti lepingute õigustühiseks tunnistamise või kahjuhüvitiste määramisega jõustada asutamislepingu artikleid 81 ja 82.
5. Liikmesriikide kohtud võivad kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82, ilma et samal ajal oleks vaja kohaldada konkurentsialaseid siseriiklikke õigusakte. Sellele vaatamata peavad liikmesriikide kohtud juhul, kui nad kohaldavad konkurentsialaseid siseriiklikke õigusakte kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste või kooskõlastatud tegevuste suhtes, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust asutamislepingu artikli 81 lõike 1 tähenduses, ⁽¹⁰⁾ või asutamislepingu artiklis 82 keelatud kuritarvituste suhtes, kohaldama kõnealuste kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes Euroopa Ühenduse konkurentsieeskirju ⁽¹¹⁾.

6. Määrus mitte ainult ei volita riigi kohtuid kohaldama Euroopa Ühenduse konkurentsioigust. Riigi konkurentsioiguse samaaegne rakendamine kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuste suhtes, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust, ei pruugi viia erineva tulemuseni, võrreldes Euroopa Ühenduse konkurentsioigusega. Määruse artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevused, mis ei riku asutamislepingu artikli 81 lõiget 1 või mis vastavad asutamislepingu artikli 81 lõikes 3 esitatud tingimustele, ei tohi olla keelustatud ka siseriikliku konkurentsioigusega⁽¹²⁾. Teisest küljest on Euroopa Kohus otsustanud, et kokkuleppeid, otsuseid ja kooskõlastatud tegevusi, mis rikuvad artikli 81 lõiget 1 ega vasta artikli 81 lõikes 3 sätestatud tingimustele, ei või liikmesriigi õigusega lubada⁽¹³⁾. Siseriikliku konkurentsioiguse ja asutamislepingu artikli 82 samaaegse kohaldamise puhul ühepoolse tegevusega seotud kohtuasjas määruse artikkel 3 niisugust kohustust ette ei näe. Kuid vastuoluliste sätete puhul nõuab üldine ühenduse õiguse ülimuslikkuse põhimõte, et liikmesriikide kohtud ei kohaldaks selliseid siseriikliku õiguse sätteid, mis rikuvad ühenduse eeskirju, olenemata sellest, kas liikmesriigi õiguse sätteid võeti vastu enne või pärast ühenduse eeskirju⁽¹⁴⁾.
7. Lisaks asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisele on liikmesriikide kohtud pädevad kohaldama ka Euroopa Liidu institutsioonide vastu võetud vahetu õigusmõjuga õigusakte, mis on kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu või meetmetega, mis on vastu võetud asutamislepingu jõustamiseks. Seega peavad liikmesriikide kohtud rakendama komisjoni otsuseid⁽¹⁴⁾ või määruseid, millega kohaldatakse asutamislepingu artikli 81 lõiget 3 teatavat liiki kokkulepete, otsuste või kooskõlastatud tegevuste suhtes. EÜ konkurentsieskirjade kohaldamisel tegutsevad liikmesriikide kohtud ühenduse õiguse raames ja on seetõttu kohustatud järgima ühenduse õiguse üldpõhimõtteid⁽¹⁴⁾.
8. Asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamine liikmesriikide kohtute poolt sõltub tihti keerulistest majanduslikest ja õiguslikest hinnangutest⁽¹⁴⁾. EÜ konkurentsieskirjade kohaldamisel on liikmesriikide kohtud kohustatud järgima nii ühenduse kohtute praktikat kui ka komisjoni määruseid, millega kohaldatakse asutamislepingu 81 lõiget 3 teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuste suhtes⁽¹⁴⁾. Kui komisjon kohaldab asutamislepingu artikleid 81 ja 82 teatava asja suhtes, peavad seda tegema ka liikmesriikide kohtud, kui nad kohaldavad EÜ konkurentsieskirju sama juhtumi suhtes komisjoniga samal ajal või pärast komisjoni⁽¹⁴⁾. Ilma et see piiraks Euroopa Kohtu EÜ asutamislepingu lõpliku tõlgendamise õigust, võivad liikmesriikide kohtud leida juhised nii komisjoni määrustest ja otsustest, milles esineb asjaomase kohtuasjaga sarnaseid elemente, kui ka komisjoni teatistest ja suunistest, mis on seotud asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisega,⁽¹⁴⁾ ning konkurentsipoliitika aastaaruandest⁽¹⁴⁾.

B. LIIKMESRIIKIDE KOHTUTE POOLT EUROOPA ÜHENDUSE KONKURENTSIEESKIRJADE KOHALDAMISEGA SEOTUD MENETLUSKÜSIMUSED

9. Liikmesriikide kohtute poolt EÜ konkurentsieskirjade kohaldamise kord ja sanktsioonid, mida kohtud saavad kõnealuste eeskirjade rikkumise korral määrata, on suures osas kindlaks määratud siseriiklikus õiguses. Samas on ka ühenduse õiguses teatud ulatuses kindlaks määratud tingimused, mille alusel EÜ konkurentsieskirju jõustatakse. Kõnealustes ühenduse õiguse sätetes võib liikmesriikide kohtutele näha ette õiguse kasutada teatavaid võimalusi, näiteks taotleda komisjoni arvamust küsimustes, mis käsitlevad EÜ konkurentsieskirjade rakendamist,⁽¹⁴⁾ või kehtestada eeskirju, mis on nende menetluses olevates asjades kohustuslikud, näiteks lubada komisjonil ja liikmesriigi konkurentsiasutustel esitada kirjalikke seisukohti⁽¹⁴⁾. Kõnealused ühenduse õiguse sätted on liikmesriikide õigusnormide suhtes ülimuslikud. Seetõttu tuleb liikmesriikide kohtutel jätta kohaldamata need siseriiklikud eeskirjad, mis kohaldamisel võivad olla vastuolus kõnealuste ühenduse õiguse sätetega. Kui ühenduse õigusnormid on vahetult kohaldatavad, on nende näol tegemist otsese õiguste ja kohustuste allikaga nende kohaldamisalas olevatele isikutele ning neid tuleb kohaldada täielikult ja ühetaoliselt kõikides liikmesriikides alates õigusakti jõustumise kuupäevast⁽¹⁴⁾.
10. Liikmesriikide kohtutes EÜ konkurentsieskirjade kohaldamisega seotud korda ja sanktsioone käsitlevate ühenduse õigusnormide puudumisel kohaldavad liikmesriikide kohtud siseriiklikku menetlusõigust ja määravad oma pädevuse ulatuses siseriiklikus õiguses sätestatud sanktsioone. Vaatamata sellele peab kõnealuste siseriiklike õigusnormide kohaldamine olema kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtetega. Selles suhtes on kasulik vaadata Euroopa Kohtu kohtupraktikat, mille kohaselt:
 - a) juhuks, kui rikutakse ühenduse õigust, peavad siseriiklikus õiguses olema sätestatud sanktsioonid, mis on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad⁽¹⁴⁾;
 - b) juhul, kui ühenduse õiguse rikkumine kahjustab üksikisikut, peaks viimasel olema teatud tingimustel võimalik liikmesriigi kohtus kahjuhüvitist taotleda⁽¹⁴⁾;
 - c) menetlust ja sanktsioone käsitlevad eeskirjad, mida liikmesriigi kohtud kohaldavad ühenduse õiguse rakendamiseks,
 - ei tohi muuta kõnealust rakendamist üleliia raskeks või peaaegu võimatuks (tõhususe põhimõte)⁽¹⁴⁾ ja need
 - ei tohi olla vähem soodsad kui eeskirjad, mida kohaldatakse samaväärsete riigi õigusaktide rakendamisel (samaväärsuse põhimõte)⁽¹⁴⁾.

Ühenduse õiguse ülimuslikkuse põhimõtte kohaselt ei tohi liikmesriigi kohus kohaldada siseriiklikke eeskirju, mis ei ole kõnealuse põhimõttega kooskõlas.

C. EÜ KONKURENTSIEESKIRJADE SAMAAEGNE VÕI JÄRGNEV KOHALDAMINE KOMISJONI JA RIIGI KOHTUTE POOLT

11. Liikmesriigi kohus võib kohaldada EÜ konkurentsieeskirju kokkuleppe, otsuse, kooskõlastatud tegevuse või ühepoolse käitumise suhtes, mis mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust, samal ajal komisjoniga või pärast komisjoni⁽¹⁴⁾. Järgmistes punktides kirjeldatakse kohustusi, mida liikmesriikide kohtud sellises olukorras täitma peavad.
12. Kui liikmesriigi kohus teeb otsuse enne komisjoni, peab ta hoiduma sellise otsuse vastuvõtmisest, mis võiks olla vastuolus komisjonis arutusel oleva otsusega⁽¹⁴⁾. Selleks võib liikmesriigi kohus küsida komisjonilt, kas viimane on alustanud menetlust samade kokkulepete, otsuste või tegevuste suhtes,⁽¹⁴⁾ ja juhul, kui see nii on, küsida ka kõnealuse asja menetluse käigu ja otsuse tõenäosuse kohta⁽¹⁴⁾. Õiguskindluse kaalutlusel võib liikmesriigi kohus kaaluda oma menetluse peatamist ajani, mil komisjon on otsuse teinud⁽¹⁴⁾. Komisjon omalt poolt üritab eelisjärjekorras arutada neid asju, mille suhtes ta on otsustanud algatada menetluse komisjoni määruse (EÜ) nr 773/2004 artikli 2 lõike 1 tähenduses ja mille suhtes on riigisisene menetlus peatatud, eriti juhul, kui sellest sõltub tsiviilasja tulemus. Kui liikmesriigi kohtul ei ole põhjust kahelda komisjonis arutusel olevas otsuses või kui samalaadses küsimuses on komisjon juba otsuse vastu võtnud, võib liikmesriigi kohus siiski teha otsuse menetletavas asjas kooskõlas kõnealuse arutusel oleva või varasema otsusega, ilma et oleks vaja küsida komisjonilt eespool nimetatud teavet või oodata komisjoni otsust.
13. Kui komisjon võtab vastu otsuse asjas, mida arutatakse liikmesriigi kohtus, ei või viimane võtta vastu otsust, mis on vastuolus komisjoni otsusega. Komisjoni otsuste siduv mõju ei piira loomulikult ühenduse õiguse tõlgendamist Euroopa Kohtu poolt. Seetõttu, kui liikmesriigi kohus kahtleb komisjoni otsuse õiguspärasuses, on kõnealune otsus Euroopa Kohtu vastupidise otsuse puudumisel liikmesriigi kohtu suhtes siduv⁽¹⁴⁾. Sellest tulenevalt peab liikmesriigi kohus, kui ta otsustab vastu võtta komisjoni otsusega vastuolus oleva otsuse, esitama Euroopa Kohtule eelotsuse- taotluse (asutamislepingu artikkel 234). Sellisel juhul otsustab Euroopa Kohus, kas komisjoni otsus on kooskõlas ühenduse õigusega. Siiski, kui komisjoni otsus vaidlustatakse ühenduse kohtutes vastavalt asutamislepingu artiklile 230 ja liikmesriigi kohtu menetluses oleva vaidluse tulemus sõltub komisjoni otsuse kehtivusest, peaks liikmesriigi kohus peatama oma menetluse, kuni ühenduse kohus on tühistamishagi kohta lõpliku otsuse teinud, välja arvatud juhul, kui liikmesriigi kohus on kohtuasja asjaolude põhjal arvamusel, et Euroopa Kohtult komisjoni otsuse kehtivuse kohta eelotsuse taotlemine on põhjendatud⁽¹⁴⁾.
14. Kui liikmesriigi kohus on oma menetluse peatanud, näiteks oodates komisjoni otsust (käesoleva teatise punktis 12 kirjeldatud olukord) või kuni ühendus kohus on tühistamishagi või eelotsuse taotluse kohta lõpliku otsuse teinud (punktis 13 kirjeldatud olukord), on liikmesriigi kohus kohustatud uurima, kas poolte huvide kaitseks on vaja võtta ajutisi meetmeid⁽¹⁴⁾.

III. KOMISJONI JA RIIGI KOHTUTE VAHELINE KOOSTÖÖ

15. Kui arvata välja asutamislepingu artikli 234 kohane koostöömehhanism liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahel, ei ole EÜ asutamislepingus otseselt ette nähtud koostööd liikmesriikide kohtute ja komisjoni vahel. Sellest hoolimata leidsid ühenduse kohtud, tõlgendades asutamislepingu artiklit 10, mis kohustab liikmesriike abistama ühendust tema ülesannetes, et kõnealune lepingu säte kohustab Euroopa institutsioone ja liikmesriike tegema vastastikku lojaalselt koostööd, et saavutada EÜ asutamislepingu eesmäärke. Seega tähendab asutamislepingu artikkel 10, et komisjon peab abistama liikmesriikide kohtuid ühenduse õiguse kohaldamisel⁽¹⁴⁾. Samamoodi võivad liikmesriikide kohtud olla kohustatud abistama komisjoni tema ülesannete täitmisel⁽¹⁴⁾.
16. Samuti tuleb meele pidada koostööd liikmesriikide kohtute ja liikmesriikide ametiasutuste, eriti konkurentsiasutuste vahel asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisel. Kuigi koostööd kõnealuste riigi ametiasutuste vahel reguleerivad eelkõige siseriiklikud õigusnormid, on määruse artikli 15 lõikes 3 sätestatud, et riigi konkurentsiasutustel on võimalus esitada oma liikmesriigi kohtutele märkusi. Käesoleva teatise punktid 31 ja 33–35 kuuluvad *mutatis mutandis* kohaldamisele kõnealuste märkuste esitamise suhtes.

A. KOMISJON KUI AMICUS CURIAE

17. Selleks et abistada liikmesriikide kohtuid EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamisel, on komisjon kohustatud abistama liikmesriigi kohut juhul, kui viimane peab sellist abi vajalikuks otsuse tegemisel konkreetse juhtumi puhul. Määruse artikkel 15 viitab kõnealuse abistamise kõige tavalisematele liikidele: teabe edastamine (punktid 21 kuni 26) ja komisjoni arvamused (punktid 27 kuni 30), mõlemad liikmesriigi kohtu taotlusel, ning komisjoni võimalus esitada märkusi (punktid 31 kuni 35). Et kõnealused abistamise liigid on määruses sätestatud, ei või neid liikmesriigi õigusaktidega piirata. Kuid selleks ette nähtud ja kõnealuse abistamise hõlbustamiseks vajaliku ulatusega ühenduse menetluseeskirjade puudumisel peavad liikmesriigid vastu võtma sobivaid menetluseeskirju selleks, et võimaldada nii liikmesriikide kohtutel kui ka komisjonil täielikult kasutada määruses pakutud võimalusi⁽¹⁴⁾.

18. Liikmesriigi kohus võib kirjaliku abitaotluse saata järgmisel postiaadressil:

European Commission
Directorate General for Competition
B-1049 Brussels
Belgium

või elektrooniliselt e-posti aadressil comp-amicus@cec.eu.int

19. Tuleb meeles pidada, et hoolimata sellest, millises vormis liikmesriikide kohtutega koostööd tehakse, järgib komisjon liikmesriikide kohtute sõltumatust. Seetõttu ei ole komisjoni pakutav abi liikmesriigi kohtule siduv. Komisjon peab ka tagama, et ta võtab arvesse ametisladuse kohustust ning kaitseb oma tegevust ja sõltumatust⁽¹⁴⁾. Täites asutamislepingu artiklis 10 sätestatud kohustus abistada liikmesriikide kohtuid EÜ konkurentsieskirjade kohaldamisel, on komisjon abi andmisel kohustatud jääma neutraalseks ja objektiivseks. Komisjoni abi liikmesriikide kohtutele on üks osa kohustusest kaitsta avalikku huvi. Seetõttu ei ole kaitse komisjon liikmesriigi kohtus menetletava kohtuasja poolte erahuve. Selle tulemusena ei saa kohtuasja pooled esitada komisjonile liikmesriigi kohtu abistamise kohta märkusi. Juhul kui komisjoniga on ühendust võtnud kohtus menetletava asja pool liikmesriigi kohtus tõstatatud küsimustes, teavitab komisjon sellest liikmesriigi kohut olenemata sellest, kas ühendust võeti enne või pärast liikmesriigi kohtu koostöö taotlust.
20. Vastavalt käesolevale teatisele avaldab komisjon kokkuvõtte koostöö kohta liikmesriikide kohtutega oma konkurentipoliitika aastaaruandes. Komisjon võib oma arvamused ja märkused teha kättesaadavaks ka oma veebisaidil.

1. Komisjoni kohustus edastada liikmesriikide kohtutele teavet

21. Komisjoni kohustus abistada liikmesriikide kohtuid EÜ konkurentsieskirjade kohaldamisel seisneb peamiselt komisjoni kohustusel edastada liikmesriikide kohtutele talle teada olev teave. Liikmesriigi kohus võib näiteks paluda komisjonil talle edastada komisjoni valduses olevaid dokumente või menetlusalast teavet, mis võimaldaks kohtul kindlaks teha, kas konkreetne juhtum on komisjonis arutlusel, kas komisjon on algatanud juhtumi suhtes menetluse või kas komisjon on juhtumi kohta juba seisukoha võtnud. Liikmesriigi kohus võib komisjonilt ka küsida, millal võidakse võtta vastu otsus, et kindlaks teha menetluse võimaliku peatamise tingimused või vajadus võtta ajutisi meetmeid⁽¹⁴⁾.
22. Selleks et tagada tõhus koostöö liikmesriikide kohtutega, üritab komisjon esitada liikmesriigi kohtule taotletud teabe ühe kuu jooksul taotluse saamise kuupäevast. Juhul kui komisjon peab taotlema liikmesriigi kohtult täiendavat selgitust kõnealuse taotluse kohta või kui komisjon peab konsulteerima nendega, keda teabe edastamine otseselt mõjutab, loetakse perioodi alguseks päeva, mil vajalik teave komisjonini jõuab.
23. Teabe edastamisel liikmesriikide kohtutele peab komisjon kinni pidama asutamislepingu artikliga 287 füüsilistele ja juriidilistele isikutele antud tagatistest⁽¹⁴⁾. Asutamislepingu artikkel 287 keelab komisjoni liikmetel, ametnikel ja muudel teenistujatel avaldada ametisladuse hoidmise kohustuse alla kuuluvat teavet. Ametisladuse alla kuuluv teave võib olla nii salajane teave kui ka ärisaladus. Ärisaladus on teave, mille edastamine isikule, kes ei ole kõnealust teavet andnud, lisaks üldsusele avalikuks tegemisele, võib tõsiselt kahjustada teavet andnud isikut⁽¹⁴⁾.
24. Asutamislepingu artiklite 10 ja 287 koosmõju ei tähenda, et komisjonil on täielikult keelatud edastada liikmesriikide kohtutele teavet, mis kuulub ametisladuse hoidmise kohustuse alla. Ühenduse kohtute praktika kinnitab, et lojaalse koostöö kohustuse kohaselt peab komisjon edastama liikmesriikide kohtutele igasugust teavet, mida need on taotlenud, sealhulgas ametisladuse alla kuuluvat teavet. Siiski ei tohi komisjon liikmesriikide kohtutele koostööd pakkudes mingil tingimusel kahjustada asutamislepingu artikliga 287 sätestatud tagatist.
25. Seetõttu tuleb komisjon enne liikmesriigi kohtule ametisladuse hoidmise kohustuse alla kuuluva teabe edastamist kohtule meelde talle ühenduse õigusest tulenevat kohustust järgida asutamislepingu artiklis 287 füüsilistele või juriidilistele isikutele antud õigusi ja küsib liikmesriigi kohtult, kas viimane saab ja kavatseb tagada salajase teabe ja ärisaladuse kaitse. Kui liikmesriigi kohus ei saa kõnealust tagatist anda, ei edasta komisjon liikmesriigi kohtule ametisladuse hoidmise kohustuse alla kuuluvat teavet⁽¹⁴⁾. Ainult juhul, kui liikmesriigi kohus on andnud tagatise kaitsta salajast teavet ja ärisaladusi, edastab komisjon taotletud teabe ning märgib, milline osa teabest kuulub ametisladuse alla ja milline mitte ning mida võib seetõttu avalikustada.
26. Komisjoni teabe avaldamisele liikmesriikide kohtutele kehtivad veel muud erandid. Komisjon võib keelduda liikmesriikide kohtutele teabe edastamisest kaalukatel põhjustel, mis on seotud ühenduse huvide kaitsmisega, või selleks, et vältida ühenduse toimimisse ja sõltumatusesse sekkumist ja eriti talle usaldatud ülesannete täitmise ohustamist⁽¹⁴⁾. Seetõttu ei edasta komisjon liikmesriikide kohtutele leebema kohtlemise taotleja vabatahtlikult esitatud teavet ilma taotleja nõusolekuta.

2. Arvamuse taotlus EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamise kohta

27. Kui liikmesriigi kohtult taotletakse tema menetletavas kohtuasjas EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamist, võib liikmesriigi kohus kõigepealt otsida juhiseid ühenduse kohtute praktikast või komisjoni määrustest, otsustest, teatistest ja suunistest, mis käsitlevad asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamist⁽¹⁴⁾. Juhul kui kõnealustest allikatest piisavalt abi ei saa, võib liikmesriigi kohus EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamise küsimuses taotleda komisjoni arvamust. Liikmesriikide kohtud võivad taotleda komisjoni arvamust majandus-, fakti- ja õigusküsimustes⁽¹⁴⁾. See ei piira loomulikult liikmesriigi kohtu võimalust või kohustust taotleda Euroopa Kohtu eelotsust ühenduse õiguse tõlgendamise või kehtivuse kohta kooskõlas EÜ asutamislepingu artikliga 234.
28. Selleks, et komisjon saaks anda liikmesriigi kohtule tarviliku arvamuse, võib komisjon liikmesriigi kohtult taotleda täiendavat teavet⁽¹⁴⁾. Selleks et tagada tõhus koostöö liikmesriikide kohtutega, püüab komisjon esitada liikmesriigi kohtule taotletud arvamuse nelja kuu jooksul taotluse saamise kuupäevast. Kui komisjon on taotlenud liikmesriigi kohtult oma arvamuse koostamiseks täiendavat teavet, loetakse kõnealuse perioodi alguseks päeva, mil täiendav teave komisjonini jõuab.
29. Oma arvamuses liikmesriigi kohtule piirdub komisjon palutud faktilise teabe või majandusliku või õigusliku selgitusega ega anna hinnangut liikmesriigi kohtus arutusel olevale kohtuasjale. Lisaks sellele ei ole komisjoni arvamus erinevalt ühenduse kohtute poolt ühenduse õiguse kohta antud siduvast tõlgendusest liikmesriigi kohtule siduv.
30. Kooskõlas käesoleva teatise punktiga 19 ei kuula komisjon pooli ära enne liikmesriigi kohtule saadetava arvamuse koostamist. Liikmesriigi kohus peab käsitlema komisjoni arvamust kooskõlas asjaomaste siseriiklike menetluseeskirjadega, mis peavad olema kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtetega.

3. Komisjoni poolt liikmesriigi kohtule märkuste esitamine

31. Vastavalt määruse artikli 15 lõikele 3 võivad liikmesriigi konkurentsiasutused ja komisjon esitada asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisega seotud märkusi liikmesriigi kohtule, kellelt on taotletud kõnealuste sätete kohaldamist. Määruses eristatakse kirjalikke märkusi, mida liikmesriigi konkurentsiasutused ja komisjon võivad esitada omal algatusel, ja suulisi märkusi, mida on võimalik esitada ainult liikmesriigi kohtu loal⁽¹⁴⁾.
32. Määruses täpsustakse, et komisjon esitab märkusi ainult juhul, kui asutamislepingu artiklite 81 ja 82 ühetaoline kohaldamine seda nõuab. Sellel eesmärgil märkusi esitades piirdub komisjon ainult majandusliku ja õigusliku analüüsiga liikmesriigi kohtus arutusel oleva juhtumi asjaolude kohta.
33. Selleks et võimaldada komisjonil esitada tarvilikke märkusi, võidakse liikmesriigi kohtult taotleda komisjonile asjaomase kohtuasja hindamiseks vajalike dokumentide kooptate edastamist või sellise edastamise tagamist. Kooskõlas määruse artikli 15 lõike 3 teise lõiguga kasutab komisjon kõnealuseid dokumente ainult oma märkuste ettevalmistamiseks⁽¹⁴⁾.
34. Kuna määruses ei ole sätestatud märkuste esitamiseks menetluseeskirju, toimub see liikmesriikide menetluseeskirjade ja -tavade alusel. Juhul kui liikmesriik ei ole veel kindlaks määranud asjaomast menetlusraamistikku, otsustab liikmesriigi kohus, millised menetluseeskirjad on sobivad kohtus menetletavas asjas märkuste esitamiseks.
35. Menetlusraamistik peaks järgima käesoleva teatise punktis 10 sätestatud põhimõtteid. See tähendab muu hulgas, et menetlusraamistik märkuste esitamiseks seoses asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaldamisega
 - a) peab olema kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, eriti kohtuasjaga seotud poolte põhiõigustega;
 - b) ei tohi muuta märkuste esitamist üleliia raskeks või peaaegu võimatuks (tõhususe põhimõte)⁽¹⁵⁾ ja
 - c) ei tohi muuta kõnealuste märkuste esitamist keerulisemaks kui märkuste esitamine sellistes kohtumenetlustes, kus kohaldatakse võrdväärseid siseriiklikke õigusnorme (samaväärsuse põhimõte).

B. LIIKMESRIIKIDE KOHTUD HÖLBUSTAVAD KOMISJONI ÜLESANNETE TÄITMIST EÜ KONKURENTSIEESKIRJADE KOHALDAMISEL

36. Kuna lojaalse koostöö kohustus tähendab ka seda, et liikmesriikide ametiasutused abistavad Euroopa institutsioone EÜ asutamislepingu eesmärkide saavutamisel,⁽¹⁶⁾ sätestatakse määruses kõnealuse abistamise kolm liiki: 1) hindamiseks vajalike dokumentide edastamine kohtuasjas, mille kohta komisjon soovib märkusi esitada (vt punkt 33), 2) EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82 kohaldavate kohtuotsuste edastamine ja 3) liikmesriikide kohtute roll komisjoni kontrollides.

1. EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82 kohaldavate kohtute otsuste edastamine

37. Vastavalt määruse artikli 15 lõikele 2 saadavad liikmesriigid komisjonile viivitamata pärast pooltele teatamist koopia EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82 kohaldava riigi kohtu kirjalikust otsusest. Liikmesriikide kohtute nende otsuste, mis käsitlevad asutamislepingu artiklite 81 või 82 kohaldamist, edastamine ja sellega seotud teave liikmesriigi kohtu menetluse kohta võimaldab komisjonil eelkõige saada õigel ajal teavet kohtuasjadest, mille kohta komisjonil oleks tarvilik esitada märkusi juhul, kui üks pooltest kohtuotsuse edasi kaebab.

2. Liikmesriikide kohtute roll komisjoni kontrollides

38. Liikmesriikide kohtutel võib olla teatav roll komisjoni poolt ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste üle teostatavates kontrollides. Liikmesriikide kohtute roll oleneb sellest, kas kontrollle viiakse läbi äriruumides või väljaspool äriruume.
39. Kui kontrolli viiakse läbi äriruumides, võib siseriiklike õigusnormide kohaselt olla vaja kohtu luba selleks, et riigi õiguskaitseorgan saaks komisjoni asjaomase ettevõtja vastuseisu korral abistada. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna. Taotlust arutades on liikmesriigi kohtul õigus kontrollida, et komisjoni kontrolliotsus on autentne ja et kavandatavad sunnimeetmed ei ole kõnealuse kontrolli sisu arvestades meelevaldsed ega liigsed. Sunnimeetmete proportsionaalsuse kontrollimiseks võib liikmesriigi kohus paluda komisjonilt otse või liikmesriigi konkurentsiasutuse kaudu üksikasjalikke selgitusi eelkõige põhjuste kohta, mille alusel komisjon kahtlustab EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 rikkumist, ja ka kahtlustatava rikkumise raskuse ning selle kohta, milles asjaomase ettevõtja rikkumises osalemine seisneb ⁽¹⁷⁾.
40. Väljaspool äriruume toimuva kontrolli puhul on määruses ette nähtud, et liikmesriigi kohtu luba tuleb saada enne, kui selle kontrolli ette näinud komisjoni otsust täitma asutakse. Sellisel juhul kontrollib liikmesriigi kohus komisjoni otsuse autentsust ning seda, et kavandatud sunnimeetmed ei oleks meelevaldsed ega liigsed, võttes eelkõige arvesse kahtlustatava rikkumise tõsidust, olemasoleva tõendusmaterjali olulisust, asjaomase ettevõtja rikkumises osalemist ning tõenäosust, et kontrolli sisuga seotud raamatupidamis- ja äridokumente hoitakse ruumides, millega seoses luba taotletakse. Liikmesriigi kohus võib otse või riigi konkurentsiasutuse kaudu paluda komisjonilt üksikasjalikku selgitust nende asjaolude kohta, mida on vaja kavandatud sunnimeetmete proportsionaalsuse kontrollimiseks ⁽¹⁷⁾.
41. Punktides 39 ja 40 kirjeldatud juhtudel ei või liikmesriigi kohus seada kahtluse alla komisjoni otsuse õiguspärasust või kontrollimise vajalikkust ega nõuda, et talle esitataks komisjoni käsutuses olev teave ⁽¹⁷⁾. Lisaks sellele peab liikmesriigi kohus vastavalt lojaalse koostöö nõudele oma otsuse vastu võtma mõistliku aja jooksul, mis võimaldaks komisjonil oma kontrolli tõhusalt läbi viia ⁽¹⁷⁾.

IV. LÕPPSÄTTED

42. Käesolev teatis on välja antud selleks, et aidata liikmesriikide kohtutel kohaldada asutamislepingu artikleid 81 ja 82. Teatis ei ole liikmesriikide kohtutele siduv ega mõjuta ühenduse õigusest tulenevaid ELi liikmesriikide ja füüsiliste või juriidiliste isikute õigusi ja kohustusi.
43. Käesoleva teatisega asendatakse 1993. aasta teatise riigi kohtute ja komisjoni vahelise koostöö kohta EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 86 kohaldamisel ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁾ Kriteeriumid selle üle otsustamiseks, millist organit võib pidada Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 234 kohaselt kohtuks, on esitatud nt otsuses kohtuasjas C-516/99: Schmid, EKL 2002 lk I-4573, punkt 34: „Euroopa Kohus võtab arvesse teatavate asjaolude kogumit: organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus.”

⁽²⁾ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

⁽³⁾ Teatis koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus (ELT C 101, 27.4.2004, lk 43). Käesoleva teatise kohaldamisel on riigi konkurentsiasutus liikmesriigi määratud asutus vastavalt määruse artikli 35 lõikele 1.

⁽⁴⁾ Liikmesriigi kohtu pädevus sõltub liikmesriigi, Euroopa ja rahvusvahelistest kohtualluvuse eeskirjadest. Sellega seoses tuleb meele pida, et nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1) kuulub kohaldamisele kõikide tsiviil- või kaubandusvaldkonda kuuluvate konkurentsiasjade suhtes.

⁽⁵⁾ Vt määruse artikkel 6.

⁽⁶⁾ Vt asutamislepingu artiklid 2 ja 3, otsus kohtuasjas C-126/97: Eco Swiss, EKL 1999, lk I-3055, punkt 36; otsus kohtuasjas T-34/92: Fiatagri UK ja New Holland Ford, EKL 1994, lk II-905, punkt 39, ja otsus kohtuasjas T-128/98: Aéroports de Paris, EKL 2000, lk II-3929, punkt 241.

⁽⁷⁾ Otsus liidetud kohtuasjades C-430/93 ja C-431/93: van Schijndel, EKL 1995, lk I-4705, punktid 13–15 ja 22.

- (8) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 põhjenduse 8 viimasele lausele ei kohaldata kõnealust määrust selliste liikmesriigi õigusnormide suhtes, millega rakendatakse kriminaalkaristusi füüsiliste isikute suhtes, välja arvatud juhul, kui selliste sanktsioonide abil tagatakse ettevõtjate suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade rakendamine.
- (9) Otsus kohtuasjas T-24/90: Automec, EKL 1992, lk II-2223, punkt 85.
- (10) Täiendava selgituse saamiseks kaubanduse mõjutamise mõiste kohta vt teatist kõnealuses küsimuses (ELT C 101, 27.4.2004, lk 81).
- (11) Määruse artikli 3 lõige 1.
- (12) Vt ka teatis artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 2).
- (13) Otsus kohtuasjas 14/68: Walt Wilhelm, EKL 1969, lk 1, ja otsus liidetud kohtuasjades 253/78 ja 1 – 3/79: Giry ja Guerlain, EKL 1980, lk 2327, punktid 15–17.
- (14) Otsus kohtuasjas 106/77: Simmenthal, EKL 1978, lk 629, punkt 21, ja otsus kohtuasjas C-198/01: Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF), EKL 2003, punkt 49.
- (15) Näiteks võidakse liikmesriigi kohtult taotleda, et ta kohaldaks komisjoni otsust, mis on vastu võetud vastavalt määruse artiklitele 7–10 ja artiklitele 23 ja 24.
- (16) Vt nt otsus kohtuasjas 5/88: Wachauf, EKL 1989, lk 2609, punkt 19.
- (17) Otsus liidetud kohtuasjades C-215/96 ja C-216/96: Bagnasco, EKL 1999, lk I-135, punkt 50.
- (18) Otsus kohtuasjas 63/75: Fonderies Roubaix, EKL 1976, lk 111, punktid 9–11, ja otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 46.
- (19) Komisjoniga samal ajal või pärast komisjoni EÜ konkurentsieeskirjade kohaldamise kohta liikmesriikide kohtute poolt vt ka punkte 11–14.
- (20) Otsus kohtuasjas 66/86: Ahmed Saeed Flugreisen, EKL 1989, lk 803, punkt 27, ja otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 50. Käesolevale teatisele on lisatud loetelu komisjoni konkurentsipoliitika suunistest, teatistest ja määrustest, sealhulgas ka määrused, mis käsitlevad EÜ asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamist teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuste suhtes. Komisjoni otsuseid, millega kohaldatakse EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82 (alates 1964), võib leida veebilehelt <http://www.europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/>
- (21) Otsus liidetud kohtuasjades C-319/93, C-40/94 ja C-224/94: Dijkstra, EKL 1995, lk I-4471, punkt 32.
- (22) Liikmesriikide kohtute võimaluse kohta taotleda komisjoni arvamust vt ka punkte 27–30.
- (23) Märkuste esitamise kohta vt ka punktid 31 kuni 35.
- (24) Otsus kohtuasjas 106/77: Simmenthal, EKL 1978, lk 629, punktid 14 ja 15.
- (25) Otsus kohtuasjas 68/88: komisjon vs. Kreeka, EKL 1989, lk 2965, punktid 23–25.
- (26) Kahjuhüvitis juhul, kui rikkumise pani toime ettevõtja, vt otsus kohtuasjas C-453/99: Courage ja Crehan, EKL 2001, lk 6297, punktid 26 ja 27. Kahjuhüvitis juhul, kui rikkumise pani toime liikmesriik või ametiasutus, mis on riigi struktuuri osa, ja selliste riigi vastutuse tingimuste kohta vt nt otsus liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90: Francovich, EKL 1991, lk I-5357, punktid 33–36; otsus kohtuasjas C-271/91: Marshall vs. Southampton ja South West Hampshire'i piirkonna tervishoiuasutus, EKL 1993, lk I-4367, punktid 30 ja 34–35; otsus liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du Pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029; otsus kohtuasjas C-392/93: British Telecommunications, EKL 1996, lk I-1631, punktid 39–46, ja otsus liidetud kohtuasjades C-178/94, C-179/94 ja C-188/94 – 190/94: Dillenkofer, EKL 1996, lk I-4845, punktid 22–26 ja 72.
- (27) Vt nt otsus kohtuasjas 33/76: Rewe, EKL 1976, lk 1989, punkt 5; otsus kohtuasjas 45/76: Comet, EKL 1976, lk 2043, punkt 12, ja otsus kohtuasjas 79/83: Harz, EKL 1984, lk 1921, punktid 18 ja 23.
- (28) Vt nt otsus kohtuasjas 33/76: Rewe, EKL 1976, lk 1989, punkt 5; otsus kohtuasjas 158/80: Rewe, EKL 1981, lk 1805, punkt 44; otsus kohtuasjas 199/82: San Giorgio, EKL 1983, lk 3595, punkt 12, ja otsus kohtuasjas C-213/96: Edis, EKL 1998, lk I-4951, punktid 36 ja 37.
- (29) Artikli 11 lõige 6 takistab võrreldes artikli 35 lõigetega 3 ja 4 EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 samaaegset kohaldamist komisjoni ja liikmesriigi kohtu poolt ainult juhul, kui viimane on määratud liikmesriigi konkurentsiasutuseks.
- (30) Määruse artikli 16 lõige 1.
- (31) Komisjon algatab menetluse eesmärgiga võtta vastu ametlikes väljaannetes avaldatud määruse artiklitele 7 kuni 10 vastav otsus (vt komisjoni 7. aprilli määruse (EÜ) nr 773/2004 (mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklitele 81 ja 82 vastavaid menetlusi) (ELT C 101, 27.4.2004) artikli 2 lõige 2). Euroopa Kohtu sõnul viitab menetluse algatamine komisjoni ametlikule toimingule, see tõendab komisjoni kavatsust vastu võtta otsus (otsus kohtuasjas 48/72: Brasserie de Haecht, EKL 1973, lk 77, punkt 16).
- (32) Otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 53, ja otsus liidetud kohtuasjades C-319/93, C-40/94 ja C-224/94: Dijkstra, EKL 1995, lk I-4471, punkt 34. Vt lisaks kõnealuse küsimuse kohta käesoleva teatise punkti 21.
- (33) Vt määruse artikli 16 lõige 1 ja otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 47, ja otsus kohtuasjas C-344/98: Masterfoods, EKL 2000, lk I-11369, punkt 51.
- (34) Otsus kohtuasjas 314/85: Foto-Frost, EKL 1987, lk 4199, punktid 12–20.
- (35) Vt määruse artikli 16 lõige 1 ja otsus kohtuasjas C-344/98: Masterfoods, EKL 2000, lk I-11369, punktid 52–59.
- (36) Otsus kohtuasjas C-344/98: Masterfoods, EKL 2000, lk I-11369, punkt 58.
- (37) Otsus kohtuasjas C-2/88: Imm Zwartveld, EKL 1990, lk I-3365, punktid 16–22, ja otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 53.
- (38) Otsus kohtuasjas C-94/00: Roquette Frères, EKL 2002, lk 9011, punkt 31.
- (39) Kõnealuste riigi menetluseeskirjade vastavuse kohta ühenduse õiguse üldpõhimõtete, vt käesoleva teatise punkte 9 ja 10.
- (40) Nende kohustuste kohta vt nt käesoleva teatise punktid 23–26.
- (41) Otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 53, ja otsus liidetud kohtuasjades C-319/93, C-40/94 ja C-224/94: Dijkstra, EKL 1995, lk I-4471, punkt 34.
- (42) Otsus kohtuasjas C-234/89: Delimitis, EKL 1991, lk I-935, punkt 53.

- (⁴³) Otsus kohtuasjas T-353/94: Postbank, EKL 1996, lk II-921, punktid 86 ja 87, ja otsus kohtuasjas 145/83: Adams, EKL 1985, lk 3539, punkt 34.
- (⁴⁴) Otsus kohtuasjas C-2/88: Zwartveld, EKL 1990, lk I-4405, punktid 10 ja 11, ja otsus kohtuasjas T-353/94: Postbank, EKL 1996, lk II-921, punkt 93.
- (⁴⁵) Otsus kohtuasjas C-2/88: Zwartveld, EKL 1990, lk I-4405, punktid 10 ja 11, otsus kohtuasjas C-275/00: Firs ja Frantex, EKL 2002, lk I-10943, punkt 49, ja otsus kohtuasjas T-353/94: Postbank, EKL 1996, lk II-921, punkt 93.
- (⁴⁶) Vt käesoleva teatise punkti 8.
- (⁴⁸) Võrdle otsust kohtuasjas 96/81: komisjon vs. Madalmaad, EKL 1982, lk 1791, punkt 7, ja otsus kohtuasjas 272/86: komisjon vs. Kreeka, EKL 1988, lk 4875, punkt 30.
- (⁴⁹) Vastavalt määruse artikli 15 lõikele 4 ei piira see liikmesriigi konkurentsiasutustele selle liikmesriigi õigusaktidega antud laialdasemat õigust esitada kohtutele märkusi.
- (⁵⁰) Vt ka määruse artikli 28 lõige 2, mille kohaselt ei tohi komisjon avaldada saadud teavet, mis kuulub ametisaladuse hoidmise kohustuse alla.
- (⁵¹) Otsus liidetud kohtuasjades 46/87 ja 227/88: Hoechst, EKL 1989, lk 2859, 33. Vt ka määruse artikli 15 lõige 3.
- (⁵²) Otsus kohtuasjas C-69/90: komisjon vs. Itaalia, EKL 1991, lk 6011, 15.
- (⁵³) Määruse artikli 20 lõiked 6–8 ning otsus kohtuasjas C-94/00: Roquette Frères, EKL 2002, lk 9011.
- (⁵⁴) Määruse artikli 21 lõige 3.
- (⁵⁵) Otsus kohtuasjas C-94/00: Roquette Frères, EKL 2002, lk 9011, punktid 39 ja 62–66.
- (⁵⁶) Vt ka 91 ja 92.
- (⁵⁷) EÜT C 39, 13.2.1993, lk 6.

LISA

KOMISJONI MÄÄRUSED, TEATISED JA SUUNISED

Käesolev loetelu on kättesaadav ja seda uuendatakse Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi veebisaidil:

<http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/>

A. Eeskirjad, mis ei ole sektorile eriomased

1. Üldist laadi teatised

- Teatis asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguse kohaldamisel (EÜT C 372, 9.12.1997, lk 5).
- Teatis vähetahtsate kokkulepete kohta, mis ei piira märgatavalt konkurentsi Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 81 lõike 1 kohaselt (vähese tahtsusega abi) (EÜT C 368, 22.12.2001, lk 13).
- Teatis asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sisalduva kaubanduse mõjutamise mõiste kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 81).
- Suunised asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta (ELT C 101, 27.4.2004, lk 2).

2. Vertikaalkokkulepped

- 22. detsembri 1999. aasta määrus (EÜ) nr 2790/1999 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta vertikaalkokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes (EÜT L 336, 29.12.1999, lk 21).
- Suunised vertikaalsete piirangute kohta (EÜT C 291, 13.10.2000, lk 1).

3. Horisontaalsed koostöölepingud

- 29. novembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 2658/2000 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes (EÜT L 304, 5.12.2000, lk 3).
- 29. novembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 2659/2000 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta uurimis- ja arenduskokkuleppe liikide suhtes (EÜT L 304, 5.12.2000, lk 7).
- Suunised asutamislepingu artikli 81 kohaldamise kohta horisontaalsete koostöölepingute suhtes (EÜT C 3, 6.1.2001, lk 2).

4. Tehnoloogiasirde litsentsilepingud

- 27. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT L 123, 27.4.2004).
- Suunised asutamislepingu artikli 81 kohaldamise kohta tehnosiirde kokkulepete suhtes (ELT C 101, 27.4.2004, lk 2).

B. Sektorile eriomased eeskirjad

1. Kindlustussektor

- 27. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 358/2003 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes kindlustussektoris (ELT L 53, 28.2.2003, lk 8).

2. Mootorsõidukid

- 31. juuli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1400/2002 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalkokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes mootorsõidukisektoris (EÜT L 203, 1.8.2002, lk 30).

3. Telekommunikatsioon ja postiteenused

- Suunised EMÜ konkurentsieskirjade kohaldamiseks telekommunikatsioonisektoris (EÜT C 233, 6.9.1991, lk 2).
- Teatis, mis käsitleb konkurentsieskirjade kohaldamist postisektoris ja teatavate postiteenustega seotud riigi meetmete hindamist (EÜT C 39, 6.2.1998, lk 2).
- Teatis konkurentsieskirjade kohaldamise kohta telekommunikatsioonisektori juurdepääsulepingute suhtes – raamistik, asjaomased turud ja põhimõtted (EÜT C 265, 22.8.1998, lk 2).
- Turuanalüüsi ja märkimisväärse turujõu hindamise suunised vastavalt ühenduse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste reguleerivale raamistikule (EÜT C 165, 11.7.2002, lk 6).

4. Transport

- Määrus (EMÜ) nr 1617/93 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis käsitlevad sõiduplaanide ühist planeerimist ja kooskõlastamist, ühist tegutsemist, regulaarlennuliinide reisijate- ja lastiveotariifidega seotud konsultatsioone ning teenindusaegade jaotamist lennujaamades (EÜT L 155, 26.6.1993, lk 18).
 - Teatis selgituste kohta seoses komisjoni soovitustega konkurentsieskirjade kohaldamiseks uute transpordi infrastruktuuri projektide puhul (EÜT C 298, 30.9.1997, lk 5).
 - 19. aprilli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 823/2000 asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise kohta liinilae-vandusettevõtjate teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (konsortsiumid) (EÜT L 100, 20.4.2000, lk 24).
-